



MINISTERSTWO  
Rodziny i Polityki Społecznej  
SEKRETARZ STANU  
Stanisław Szwed

Warszawa, /zgodnie ze znacznikiem czasu/

DUS-I.070.23.2021.PSB

**Pan**  
**Stanisław Trociuk**  
**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich**

*Szanowny Panie Rzeczniku,*

w nawiązaniu do Państwa pisma z 4 marca br. znak: III.7040.133.2020.AD w sprawie rozważenia podjęcia przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii prac nad zmianą przepisów regulujących katalog osób uprawnionych do dodatkowego świadczenia postojowego oraz jednorazowego dodatkowego świadczenia postojowego na podstawie ustawy z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej tzw. tarcza 6.0) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 (dalej tzw. tarcza 7.0) o osoby współpracujące w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa systemowa), uprzejmie przekazuję wyjaśnienia leżące w gestii resortu rodziny i polityki społecznej.

Należy podkreślić, że świadczenie postojowe nie może być kwalifikowane jako świadczenie z ubezpieczenia społecznego. Uprawnionymi do świadczenia postojowego są osoby spełniające przesłanki wskazane w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych<sup>1</sup> (dalej ustawa o COVID-19), niemające związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym. Przyznanie prawa do świadczenia osobom niebędącym ubezpieczonymi (m. in. osobom wykonującym umowę o dzieło) oznacza, że świadczenie to przysługuje wyłącznie w przypadku zaistnienia sytuacji wyjątkowej, wskutek której niemożliwym jest wykonywanie pracy zarobkowej. Świadczenie to ma charakter czasowy, a ustawa o COVID-19 przejściowy i wyjątkowy.

Celem przedmiotowego świadczenia jest wsparcie osób, które na skutek przestoju gospodarczego wywołanego stanem epidemii utraciły w całości lub w części źródło swoich dochodów.

Odnosząc się do wskazanego pisma Departamentu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lipca 2020 r., pragnę uprzejmie wyjaśnić, że cytowany w Państwa piśmie fragment dotyczył wyłącznie wskazania za kogo uważa się osobę współpracującą na podstawie przepisów ustawy

<sup>1</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 374.

systemowej. W zależności od tego, na jakich zasadach odbywa się współpraca, przedsiębiorca (osoba prowadząca działalność gospodarczą) jest zobowiązany do odprowadzania za pomagającą mu osobę z rodziny składek na ubezpieczenia społeczne, w różnej wysokości.

Pojęcie osoby współpracującej zostało skonstruowane przez ustawodawcę dla potrzeb ubezpieczeń społecznych, aby określić pewną grupę osób, dla których ubezpieczenia społeczne są obowiązkowe. Współpracujący, to członkowie najbliższej rodziny, pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą prowadzącą działalność gospodarczą, przyczyniający się do prowadzenia działalności, działający na rzecz i w imieniu osoby prowadzącej działalność, zaangażowani w prowadzenie tej działalności. Współpraca przy prowadzeniu działalności jest najszerszej rozumianą podstawą „zatrudnienia”, obejmującą swym zakresem wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę, na podstawie umów cywilnoprawnych, a także wszelką pomoc członkowi rodziny w prowadzeniu działalności gospodarczej lub świadczeniu usług bez podstawy prawnej. O statusie osoby współpracującej decydują trzy przesłanki, tj. bycie w kręgu osób bliskich enumeratywnie wymienionych, pozostawanie członka rodziny we wspólnym gospodarstwie domowym oraz „współpraca” przy prowadzeniu działalności pozarolniczej. Wszystkie wymienione wyżej przesłanki muszą występować łącznie.

Członek rodziny, który został zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub pomaga przedsiębiorcy bez zawierania umowy, nie jest w świetle przepisów ustawy systemowej pracownikiem, a osobą współpracującą przy prowadzonej działalności gospodarczej. Wynika to z art. 8 ust. 2 ustawy systemowej. Jako osoba współpracująca podlega ubezpieczeniom społecznym, także wówczas gdy pracuje bez zawierania jakiegokolwiek umowy. Nie dotyczy to pracownika, który świadczy pracę w ramach umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. Osoba współpracująca jest objęta obowiązkiem ubezpieczeń społecznych w takim samym zakresie jak osoba, z którą współpracuje, tj. osobą prowadzącą pozarolniczą działalność.

W przypadku zatrudnienia członka rodziny na podstawie umowy zlecenia, obowiązek ubezpieczeń społecznych określany jest na zasadach ustalonych dla zleceniobiorców – składki opłaca się tak jak za zwykłego zleceniobiorcę, a objęcie ubezpieczeniami zależy od posiadanych do niego tytułów. Osoba wykonująca umowę zlecenia, nawet jeżeli spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, podlega ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca. Bowiem brak jest w ustawie systemowej – w odniesieniu do zleceniobiorców – przepisu analogicznego do tego, jaki został zawarty w art. 8 ust. 2 ustawy systemowej (tj. w odniesieniu do pracowników), a wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia stanowi odrębny, od współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, tytuł do ubezpieczeń społecznych.

Jak już wspomniano powyżej, ustawa systemowa nie kreuje warunków do świadczenia postojowego, ponieważ jego konstrukcja nie jest oparta na przepisach ubezpieczeń społecznych. Prawo do świadczenia postojowego ma zatem charakter powszechny, a jego nabycie nie zależy od istnienia tytułu do ubezpieczeń społecznych, czy wcześniejszego opłacania składek. Krąg osób uprawnionych do przedmiotowego świadczenia został wyraźnie określony w art. 15zq ust. 1 ustawy o COVID-19. Tym samym, zarówno osobie prowadzącej działalność gospodarczą, jak i osobie współpracującej, wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia lub inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, spełniających ustawowe warunki, powinno przysługiwać świadczenie postojowe. Powyższe wpisuje się w wykładnię celowościową tzw. tarcz antykryzysowych jaką jest pomoc dedykowana najbardziej zagrożonym osobom, tj. osobom prowadzącym działalność gospodarczą,

opłacającym składki same za siebie oraz osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia, a także osobom wykonującym pracę na podstawie umowy o dzieło. Osoby te są narażone na niestabilność, a nawet całkowitą utratę przychodów z powodu pandemii COVID-19, ze względu na brak zleceń lub zamówień, czy rezygnację z realizowanych lub zawieranych umów.

Odnosząc się do kwestii rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do branżowego świadczenia postojowego (na podstawie tzw. tarczy 6.0 oraz 7.0), uprzejmie wyjaśniam, że zagadnienie to nie leży w gestii resortu rodziny i polityki społecznej. Ewentualna ocena modyfikacji przepisów należy do właściwości Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, które było inicjatorem ww. regulacji.

Dodatkowo pragnę poinformować, że z przepisów tzw. tarczy 6.0 lub 7.0 dotyczących m.in. zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne mogą skorzystać przedsiębiorcy, którzy opłacają składki wyłącznie na własne ubezpieczenia lub za siebie i osoby współpracujące, jeżeli w ostatnio złożonych dokumentach zadeklarowana została do podstawy wymiaru składek kwota w wysokości najniższej podstawy wymiaru składek, obowiązującej danego przedsiębiorcę lub osobę współpracującą.

*Z wyrazami szacunku*

*Stanisław Szwed*

*Sekretarz Stanu*

*/-/ podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym*

*Do wiadomości:*

*Pan*

*Marek Niedużak*

*Podsekretarz Stanu*

*Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii*

*DDR-III.056.13.2021*